

Campsentelles, 3
1998

CENTRE D'ESTUDIS SANTFOSTENCS
AMICS DE CABANYES

*Una setmana
arqueològica
a l'IES
Sant Fost-
Martorelles*

DIDARQ

DIDÀCTICA I DIFUSIÓ DE L'ARQUEOLOGIA

MONTSERRAT CARBÓ,
SÍLVIA COMELLAS,
ALBERT FORÉS,
CARMEN MARTÍNEZ I
BERTA ROCA

INTRODUCCIÓ

Durant els últims anys l'interès vers les qüestions històriques, arqueològiques i culturals ha patit un creixement notable. Sembla que ara l'Arqueologia està de «moda»: pel·lícules, novel·les, notícies als mitjans de comunicació així ho demostren. Però això no vol dir que la gent estigui conscienciada realment del valor i de la importància del patrimoni arqueològic. L'augment per l'interès sobre l'Arqueologia ha proporcionat alhora un augment de les expoliacions i del tràfic il·legal d'objectes, entre altres coses.

DIDARQ va néixer amb l'objectiu de donar a conèixer l'Arqueologia tal com és i fomentar el respecte vers el patrimoni històric. Una de les millors maneres d'aconseguir aquest objectiu és a través de l'escola.

Apropar l'Arqueologia a l'escola fa que els nens i nenes coneguin el treball dels arqueòlegs i comprovin per ells mateixos com els vestigis del passat ens poden

dir moltes coses. Així doncs, hem col·laborat amb diferents instituts amb aquest propòsit i a tots hem tingut resultats satisfactoris.

Una de les activitats que duem a terme als instituts és la programació de crèdits de síntesi⁽¹⁾ que tenen com a centre d'interès l'Arqueologia. D'aquí que durant el curs escolar 1996/97 realitzéssim «Una setmana arqueològica» a l'IES Sant Fost-Martorelles.

UNA SETMANA ARQUEOLÒGICA

La setmana arqueològica tenia dos objectius principals: el primer era conèixer l'Arqueologia, la seva metodologia de treball, el seu valor científic i històric, etc. El segon objectiu era utilitzar l'Arqueologia com a mitjà didàctic per tractar alguns temes impartits en les diferents assignatures del currículum de l'ESO (Ensenyament Secundari Obligatori)

Conèixer l'Arqueologia

La nostra tasca es va desenvolupar al llarg de quatre dies en els quals vam voler despertar un interès per l'Arqueologia en els nois i noies que implica un coneixement i un respecte vers el patrimoni històric i cultural local. Vam organitzar quatre activitats que eren una selecció i representació de les tasques que els i les professionals de l'Arqueologia porten a terme.

Per entendre la metodologia Arqueològica, vam organitzar les activitats en tres blocs:

1^a) EXCAVACIÓ. Excavació d'un jaciment simulat i recuperació dels materials.

2^a) INVESTIGACIÓ. Estudi dels materials.

3^a) DIFUSIÓ. Difusió de la intervenció arqueològica així com dels seus resultats.

Cadascun d'aquests blocs dependrà dels altres dos perquè la tasca realitzada sigui correcta.

Construcció del jaciment simulat

Simulacre d'excavació d'una necròpolis ibèrica, pels alumnes de l'IES Sant Fost

Així doncs les activitats que com a DIDARQ vam proposar a l'IES Sant Fost-Martorelles són les següents:

En relació amb el primer bloc vam fer un simulacre de jaciment arqueològic i el vam excavar seguint la metodologia d'excavació emprada pels arqueòlegs/gues professionals de manera fidedigna. El nostre jaciment estava format per dos nivells arqueològics, el més antic simulava una casa ibèrica i el més modern una masia del segle XIX.

El segon bloc el vam reproduir amb l'activitat que vam anomenar «laboratori». Els nois i noies hi podien estudiar els materials trobats a l'excavació (fauna, carbons, ceràmica i granes) i extreure'n les seves pròpies hipòtesis i interpretacions.

El tercer bloc va donar peu a dos activitats relacionades amb la difusió de l'Arqueologia. Una activitat va ser una sortida pels diferents llocs patrimonials de Sant Fost.

Vam realitzar diferents visites

segons els cursos i el temari impartit en l'assignatura de Ciències Socials. Segons el temari vam visitar: amb els alumnes de primer el poblat ibèric de les Maleses, amb els de tercer i quart les diferents masies que hi ha al poble, utilitzant com a exemple les més properes a l'Institut, com van ser les de Can Lladó, la Torre Colilla i la de Can Torrents, així com el case antic situat al barri de Sant Pere, on vam poder visitar les ruïnes de l'Església Vella.

Aquestes visites tenien dos objectius fonamentals: el primer era que els nois i noies poguessin gaudir d'un jaciment arqueològic real. El segon era apropar l'alumnat al seu patrimoni local i veure la necessitat de protegir-lo, per comprendre el procés històric d'un poble.

En el nostre cas el de Sant Fost i Martorelles, prenent com a exemple algunes restes patrimonials per explicar el que hi va succeir en les diferents èpoques, des de les petites poblacions ibèriques de Sant Fost i Martorelles fins als

pobles industrials que coneixem avui, passant per èpoques romanes, medievals, modernes i contemporànies.

D'aquesta forma vam veure els fets que hi van succeir als nostres pobles i els diferents tipus d'economies que van existir abans de l'era industrial. I el canvi que aquestes economies han sofert i com s'ha vist reflectit, com per exemple les masies que han passat de tenir una funció agrícola-

ramadera a tenir una funció restauradora, és a dir s'han convertit, en la seva majoria, en restaurants.

L'altra activat va ser el «taller», dividit en tres parts. A la primera part els nois/es van fer una maqueta que reproduïa una casa ibèrica. A la segona, van fer propostes per construir un museu local tot tenint en compte el patrimoni històric, cultural i artístic local i de les rodalies. Per últim

Maqueta d'un habitatge ibèric elaborat per alumnes de 1er d'ESO

havien de fer una crítica personal sobre allò que havien après de l'Arqueologia durant la setmana arqueològica o sobre algun aspecte en particular de l'Arqueologia. El suport d'aquesta crítica havia de ser quelcom original: una auca, un conte, un eslògan, una notícia periodística, etc... S'havien d'imaginar que el missatge anava adreçat a algú sense cap coneixement sobre l'Arqueologia.

Així doncs, amb aquestes quatre activitats els alumnes del IES Sant Fost-Martorelles van conèixer l'Arqueologia i la van viure per ells mateixos, van participar de manera directa en el procés científic que s'utilitza a l'Arqueologia avui en dia: van excavar un jaciment arqueològic com ho fan els professionals, van estudiar els materials que en van extreure i van practicar diferents mètodes per fer arribar aquesta disciplina a la gent que no la coneix (visites guiades a jaciments, reconstruccions hipotètiques d'estructures arqueològiques, visites a museus

i utilització dels mitjans de comunicació).

L'Arqueologia com a eina d'estudi

Com dèiem al principi un dels objectius de la setmana arqueològica era comprovar que l'Arqueologia és una ciència multidisciplinària, ja que la metodologia arqueològica implica certs coneixements sobre geografia, matemàtiques, dibuix, geologia, història, química, antropologia, zoologia, etc...

Amb el professorat es van dissenyar exercicis i activitats que tenint com a punt de referència l'Arqueologia permetessin treballar aspectes del temari de l'ESO.

CONCLUSIONS

L'experiència realitzada a l'IES Sant Fost-Martorelles i altres instituts ens ha demostrat que els crèdits de síntesi són un bon marc per dur a terme experiències educatives en les quals la col·labora-

ció entre el professorat i els professionals dels camps de la ciència tindran com a resultat un projecte formatiu de més qualitat científica i de més nivell didàctic.

Les activitats programades pels professors i per DIDARQ motivaven l'alumne/a a posar en pràctica els coneixements i habilitats adquirits durant un llarg període

d'aprenentatge. Les activitats realitzades per l'alumnat foren el nucli per despertar el seu interès i crear una motivació vers l'Arqueologia.

El crèdit de síntesi posa a prova a l'alumne que haurà de demostrar tenir capacitat d'autonomia així com de cooperació i col·laboració en equip.

Notes

(1) Crèdit de síntesi: al llarg de cada curs de secundària, en l'etapa compresa entre els 12 i 16 anys, l'alumnat realitza un conjunt d'activitats que tenen com a finalitat comprovar la plena consecució dels objectius generals del curs. El crèdit de síntesi té un caràcter glo-

balitzador i, generalment, es parteix d'una temàtica determinada i des de cada àrea es dissenyen activitats que permeten crear situacions on l'alumnat apliqui de forma pràctica els coneixements adquirits.